

Χρονικό

Διανέμεται με τον «ΠΟΛΙΤΗ» της Κυριακής

18 Δεκεμβρίου 2011 | Τεύχος 194 | ISSN 1986-048X

Η ενάλια αρχαιολογία στην Κύπρο

Πολιτιστικό Ίδρυμα
Τραπέζης Κύπρου

Αγοράστε ένα κομμάτι πολιτισμού

Κοσμήματα εμπνευσμένα από τη Μυκηναϊκή, Αρχαϊκή και Μεσαιωνική περίοδο

Οι στιγμές που ζούμε με τους ανθρώπους που αγαπάμε είναι ανεκτίμητες. Κάντε τις ακόμη πιο ξεχωριστές, ζωρίζοντας πολίτεια, διαχρονικά, πρωτότυπα δώρα, εμπνευσμένα από τον θησαυρό που λέγεται κυπριακός πολιτισμός.

Στην Αγορά του Πολιτισμικού Ιδρύματος Τραπέζης Κύπρου θα βρείτε αναπαράγωγες κομημάτων από την αρχαιολογική συλλογή Τευργίου και Νεφέλης Τσιάνου Πιερδη καθώς και:

- Μεγάλη συλλογή εκδόσεων του Πολιτισμικού Ιδρύματος
- Πιστά αντίγραφα χαρτών και χαρακτικών της Κύπρου
- Αντικείμενα, είδη γραφικού και συλλεκτικές καρτέλες

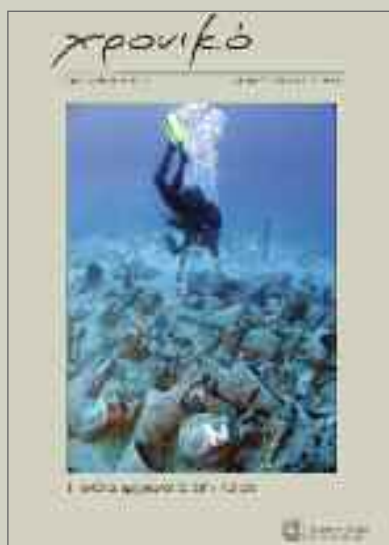
Δείτε την πλούσια συλλογή της Αγοράς του Πολιτισμικού Ιδρύματος στο www.cyprioteculture.org, κάντε την παραγγελία σας τηλεφωνικά και παραλάβετε την από το πλησιέστερο κατάστημα της Τραπέζης Κύπρου.

Ορες λειτουργίας: Δευτέρα - Παρασκευή 8:00 - 14:00 και Δευτέρα 15:15 - 17:30

Πολιτισμικό Ίδρυμα Τραπέζης Κύπρου
Φωκιοκράτους 88-90, Πλάκα Λακαΐας
Τηλ: 22128117, Φαξ: 22612838
www.cocif.org

Πολιτισμικό Ίδρυμα
Τραπέζης Κύπρου

4 Τι είναι η ενάλια αρχαιολογία

6 Η ενάλια αρχαιολογία στην Κύπρο: μια σύντομη ιστορία με πολλούς ήρωες

9 Η διδασκαλία της ενάλιας αρχαιολογίας στο Πανεπιστήμιο Κύπρου

11 Το ναυάγιο του Μαζωτού

16 Η συντήρηση ενάλιων αρχαιοτήτων από το Τμήμα Αρχαιοτήτων

19 Το Ίδρυμα Θέτις

Εβδομαδιαία Έκδοση
της Εφημερίδας

ΙΔΙΟΚΤΗΣΙΑ: Εκδόσεις Αρκίτινος Λτδ
ΕΚΔΟΤΗΣ: Γιάννης Παπαδόπουλος
ΣΥΜΒΟΥΛΟΣ ΕΚΔΟΣΗΣ: Διονύσιος Διονυσίου
ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟΣ ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ: Χάρης Νικολαΐδης
ΑΡΧΙΣΥΝΤΑΚΤΗΣ ΧΡΟΝΙΚΟΥ: Μαρία Κωνσταντή
ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑ ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΑΣ: Μιχάλης Φενερίδης
ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ: MPD LTD
ΕΚΤΥΠΩΣΗ: PRINTCO LTD

Φωτομωσαϊκό: σύνθεση 230 φωτογραφιών του ναυαγίου Μαζωτού πριν την έναρξη της έρευνας (2007, Β. Hartzler, © Πανεπιστήμιο Κύπρου).

Το ναυάγιο του Μαζωτού

Όπως συμβαίνει με τα περισσότερα σημαντικά αρχαιολογικά ευρήματα, η ιστορία του ναυαγίου του Μαζωτού άρχισε με ένα τραγικό γεγονός. Εκατοντάδες χρόνια πριν, ένα εμπορικό πλοίο ναυάγησε ανοιχτά των νότιων ακτών της Κύπρου, έχοντας ξεκινήσει το ταξίδι του από βόρειο Αιγαίο. Το γεγονός αυτό δεν ήταν βεβαίως κάτι το ασυνήθιστο, ώστε να καταγραφεί στην ιστορία. Πολλά τέτοια πλοία διέσχισαν τις θάλασσες στην αρχαιότητα, μεταφέροντας προϊόντα της μεσογειακής γης: λάδι, κρασί, δημητριακά αλλά και πρώτες ύλες, έργα τέχνης και άλλα εμπορεύματα. Σήμερα, μάρτυρες αυτής της πλούσιας δραστηριότητας παραμένουν μόνο τα κατάλοιπα όσων από αυτά τα πλοία είχαν την ατυχία να ναυαγήσουν. Όμως, όπως είπε κάποτε και ο καθηγητής George Bass, θεμελιωτής της υποβρύχιας αρχαιολογίας, «αν στα 12.000 χρόνια ναυτικής ιστορίας στη Μεσόγειο ναυαγούσε ένα πλοίο το χρόνο, τότε τουλάχιστον 12.000 ναυάγια περιμένουν να τα ανακαλύψουμε σήμερα».

Τα ναυάγια είναι πολύτιμα αρχαιολογικά ευρήματα. Εκτός από τεκμήρια ναυτικής δραστηριότητας, είναι κλειστά σύνολα, στιγμές μέσα στο χρόνο που το απρόοπτο γεγονός της βύθισης ενός πλοίου τις πάγωσε και το απροσπέλαστο του βυθού τις διατήρησε για χρόνια, αλλοιωμένες μόνο από τη φυσική φθορά. Δεν πρόκειται για έργα τέχνης που θαυμάζουμε συνήθως στα μουσεία. Είναι κάψουλες πληροφοριών για μια καθημερινότητα της αρχαιότητας που προσπαθούμε να αποκαλύψουμε σήμερα με χειρουργικές σχεδόν κινήσεις και διαδικασίες αστυνομικού ντεντέκτιβ.

Το ναυάγιο του Μαζωτού βρίσκεται σε βάθος 45 μέτρων, περίπου δύο μίλια από την ακτή. Το πλοίο ήταν εμπορικό, μήκους περίπου 20 μ. και μετέφερε αμφορείς με κρασί από

τη Χίο. Με βάση το σχήμα τους μπορούν να τοποθετηθούν χρονολογικά στο τρίτο τέταρτο του 4ου π.Χ., δηλαδή ανάμεσα στο 350 – 330 π.Χ.

Το πότε ακριβώς πρωτοανακαλύφθηκε το ναυάγιο, παραμένει άγνωστο: ήδη ένα κομμάτι βυζαντινού αμφορέα που βρέθηκε δίπλα στο φορτίο του πλοίου, είναι ίσως μια μαρτυρία ότι ψαράδες ήξεραν την περιοχή ήδη από τον 6ο αι. μ.Χ. Η επίσημη δήλωση του ναυαγίου έγινε το 2006, οπότε και ξεκίνησε επισήμως ο ρόλος των αρχαιολόγων στην ιστορία.

Η διεπιστημονική έρευνα

Προκειμένου μία αρχαιολογική έρευνα να θεωρείται άρτια και ολοκληρωμένη, η διεπιστημονική προσέγγιση αποτελεί προϋπόθεση.

Οι πρώτες τέσσερις ολιγοήμερες αποστολές στο ναυάγιο του Μαζωτού αφιερώθηκαν στη χαρτογράφηση των επιφανειακών ευρημάτων, δηλαδή αυτών που ήταν ήδη εμφανή στο βυθό πριν τη έναρξη της συστηματικής αρχαιολογικής ανασκαφής. Η συμβατική σχεδίαση της πυκνής αυτής συγκέντρωσης επιφανειακών ευρημάτων μόνο με τη χρήση μετροταινίας θα ήταν πρακτικά αδύνατον να τελειώσει σε εύθετο χρόνο, αφού ο επιτρεπτός χρόνος παραμονής μας στον βυθό σε βάθος 45 μ. είναι εξαιρετικά περιορισμένος. Έτσι, ήδη από την αρχή της έρευνας αποφασίστηκε ότι για την χαρτογράφηση του ναυαγίου είναι απαραίτητο να χρησιμοποιηθεί φωτογραμμετρία, δηλαδή μία σύνθετη μέθοδος φωτογράφησης που μπορεί δώσει μετρήσιμες εικόνες. Πριν την έναρξη της ανασκαφής οι τότε υπεύθυνοι αποτύπωσης, Φωτεινή Βλαχάκη και Μάρκος Γάρρας, από το Ινστιτούτο

*Ανασκαφή με τον
αναρροφητήρα
(φωτο: 24.05.2010,
Χρ. Παφίτης, ©
Πανεπιστήμιο
Κύπρου).*

Εναλίων Αρχαιολογικών Ερευνών της Ελλάδας, εφάρμοσαν πειραματικά διάφορες μεθόδους, προσαρμόζοντάς τες στις συνθήκες του συγκεκριμένου ναυαγίου. Από το 2010, οπότε και άρχισε η συστηματική ανασκαφή, η Ερευνητική Μονάδα Αρχαιολογίας του Πανεπιστημίου Κύπρου και το Τμήμα Πολιτικών Μηχανικών και Μηχανικών Γεωπληροφορικής του Τεχνολογικού Πανεπιστημίου Κύπρου, συνεργάζονται στενά, στα πλαίσια ειδικού μνημονίου συνεργασίας, ώστε να αναπτυχθούν καινοτόμες ψηφιακές μέθοδοι υποβρύχιας αποτύπωσης. Επικεφαλής της ομάδας είναι ο Δρ. Δημήτριος Σκαρλάτος, λέκτωρ με ειδικότητα την φωτογραμμετρία.

Το 2009 κλήθηκε στην έρευνα η ομάδα του εργαστηρίου Θαλάσσιας Γεωλογίας και Φυσικής Ωκεανογραφίας του Πανεπιστημίου Πατρών, με επικεφαλής τον καθηγητή Γιώργο Παπαθεοδώρου, για τη διενέργεια γεωλογικής διασκόπησης στην περιοχή του ναυαγίου. Χρησιμοποιήθηκε μία νέα μέθοδος για τη χαρτογράφηση του μαγνητικού πεδίου του ναυαγίου, τα αποτελέσματα της οποίας ήταν αποφασιστικής σημασίας για την οργάνωση της συστηματικής ανασκαφής.

Κατά την ανασκαφική περίοδο του 2011, η επιστημονική ομάδα του Μη Κυβερνητικού Οργανισμού «Ενάλια Φύσις Περιβαλλοντικό Κέντρο Ερευνών», πραγματοποίησε βιολογική έρευνα πεδίου και συλλογή δειγμάτων. Σκοπός της έρευνας ήταν, μεταξύ άλλων, η καταγραφή της βιοποικιλότητας που απαντάται στο ναυάγιο του Μαζωτού, με ιδιαίτερη έμφαση στην καταγραφή των οργανισμών που έχουν εδραιωθεί στους

αμφορείς του ναυαγίου και αποτελούν χρονολογημένο τεκμήριο των αλλαγών στο περιβάλλον. Οι δειγματοληψίες που για πρώτη φορά γίνονταν σε βιολογική καταγραφή, εστιάστηκαν στο ίζημα γύρω από το ναυάγιο καθώς και στους οργανισμούς εντός των αμφορέων. Τα δείγματα συντηρήθηκαν για περαιτέρω επεξεργασία σε συνεργασία με φοιτητές από το τμήμα Βιολογικών Επιστημών του Πανεπιστημίου Κύπρου.

Το πλοίο και το φορτίο του

Το διακριτό τμήμα του ναυαγίου αποτελείται από αμφορείς, το αλφαβητάρι της ενάλιας αρχαιολογίας. Οι ορατοί αμφορείς του φορτίου υπολογίζονται περίπου σε 500, ενώ το σύνολο ίσως ξεπερνά τους 800, η συντριπτική πλειοψηφία των οποίων προέρχεται από τη Χίο. Τα νησιά του βορείου Αιγαίου και οι γύρω ηπειρωτικές ακτές, φημισμένες οινοπαραγωγικές περιοχές στον αρχαίο κόσμο, κράτησαν σχεδόν το μονοπώλιο του πολυτελούς οίνου, από τα αρχαϊκά έως και τα ελληνιστικά χρόνια. Το κρασί της Χίου θεωρούνταν το καλύτερο και ίσως το ακριβότερο ελληνικό κρασί στην αρχαιότητα. Εύγλωττος είναι ο σχετικός μύθος του πρώτου μυθικού βασιλιά της Χίου, του Οινόπιωνος, γιου του Διονύσου, ο οποίος έφερε στο νησί την καλλιέργεια του αμπελιού και την παραγωγή του καλύτερου κρασιού της εποχής, του Αριούσιου Οίνου. Ενδεικτικό του πόσο η πόλη ήταν περήφανη για το

Παρακολούθηση της ανασκαφικής διαδικασίας από την οθόνη του ROV (Remotely Operated Vehicle) (φωτο: 04.06.2011, Γ. Φουλάκτιδου, © Πανεπιστήμιο Κύπρου).

κрасί της είναι και το γεγονός ότι η Σφίγγα και ο αμφορέας απεικονίζονται στα χιακά νομίσματα για αρκετούς αιώνες.

Πέρα από τους αμφορείς του φορτίου, η ανασκαφή έφερε στο φως υπολείμματα τριών διαφορετικών αγκυρών που φυλάσσονταν στην πλώρη του πλοίου. Πρόκειται για μολύβδινες ράβδους, οι οποίες αποτελούσαν τμήμα του στύπου των αγκυρών, που εκείνη την εποχή ήταν ξύλινες. Εντοπίστηκε επίσης πλήθος ελαιοπυρήνων, που πιθανόν να αποτελούσαν τμήμα των προμηθειών για την τροφή του πληρώματος: καθώς ο χρόνος αλλά και η πορεία των θαλάσσιων ταξιδιών στην αρχαιότητα ήταν απρόβλεπτα, η διατροφή των ναυτικών βασιζόταν κυρίως σε ξηρά τροφή και καρπούς.

Σημαντικότερο εύρημα της πιο πρόσφατης ερευνητικής περιόδου αποτελεί η ανακάλυψη τμήματος του ξύλινου σκαριού του πλοίου. Συγκεκριμένα αποκαλύφθηκε τμήμα της καρίνας και των σανίδων του πετωμάτος, επιβεβαιώνοντας τις προηγούμενες υποθέσεις ότι κάτω από το βαρύ φορτίο έχει διατηρηθεί και τμήμα του κύτους. Το γεγονός αυτό προσδίδει μία νέα προοπτική στην έρευνα του ναυαγίου, καθώς στη σημασία του ευρήματος προστίθεται και η συμβολή του στην αρχαία ναυπηγική. Οι απαιτήσεις της προσεκτικής ανασκαφής και της εξειδικευμένης συντήρησης αυξάνονται σημαντικά και η Κύπρος τοποθετείται επάξια στον παγκόσμιο χάρτη των σημαντικών υποβρυχίων αρχαιολογικών ερευνών σε εξέλιξη.

Τα ιστορικά συμφραζόμενα

Η προκαταρκτική χρονολόγηση του ναυαγίου στα μέσα του 4ου αι. π.Χ., μας δίνει τη δυνατότητα να τοποθετήσουμε το εύρημα μόνο σε ένα γενικό ιστορικό πλαίσιο, σε μία εποχή που η διαδοχή των γεγονότων στην Ανατολική Μεσόγειο είναι καταγιστική. Με την Ανταλικίδειο Ειρήνη το 386 π.Χ., οι πόλεις της Μικράς Ασίας και η ζωτικής σημασίας περαία των παρακείμενων νησιών παραδόθηκαν στην Περσική Αυτοκρατορία, γεγονός που ανάμεσα σε άλλα επηρέασε σημαντικά και τις εμπορικές τους δραστηριότητες. Από το 377 π.Χ. τα περισσότερα νησιά του Αιγαίου (και η Χίος) ανήκουν στην Β' Αθηναϊκή Συμμαχία, η οποία διήρκεσε έως το 338 π.Χ. Η συνέχιση της έρευνας θα δώσει απάντηση στο ερώτημα αν το ναυάγιο συνέβη πριν ή μετά το 357 π.Χ. όταν δηλαδή η Χίος, η Ρόδος, η Κως και το Βυζάντιο αποστάτησαν από τη συμμαχία. Ή ακόμη, αν το πλοίο ξεκίνησε από τη Χίο, πριν ή μετά το 337 π.Χ., όταν οι ελληνικές πόλεις ενώθηκαν πάλι με επικεφαλής τον Φίλιππο, σε ένα κοινό πόλεμο εναντίον των Περσών.

Η ιστορική αυτή άσκηση γίνεται πιο ενδιαφέρουσα, όταν προσθέσουμε και κάποια κυπριακά ιστορικά ορόσημα στον προβληματισμό μας: Όταν το πλοίο μας έφτασε στην Κύπρο, τη βρήκε ίσως στη σφαίρα επιρροής του μεγάλου Πέρση βασιλέα. Στο Κίτιον, μία από τις πιο σημαντικές πόλεις αυτήν

Φωτογραμμετρική αποτύπωση του ναυαγίου

Οι απαιτήσεις της EMA αφορούν την πλήρη αποτύπωση του συνόλου του ναυαγίου όπως βρέθηκε ή ξαναβρίσκεται στην αρχή κάθε ανασκαφικής περιόδου, καθώς και την συστηματική καθημερινή αποτύπωση του σκάμματος. Η καθημερινή αποτύπωση είναι υψίστης σημασίας διότι τίποτα δεν μπορεί να απομακρυνθεί, εάν δεν αποτυπωθεί πλήρως. Κατά συνέπεια η αποτύπωση πρέπει να είναι ταχεία, πλήρης και αξιόπιστη, ώστε να μην καθυστερείται η ανασκαφή.

Τελικός στόχος είναι να δημιουργηθεί ένα πλήρες τρισδιάστατο μοντέλο της κατάστασης του πλοίου και του φορτίου του, όπως βρέθηκε, χωρίς την άμμο και την λάσπη. Αυτό το τελικό προϊόν θα είναι μια «εικόνα» της κατάστασης η οποία δεν υφίσταται και δεν μπορεί ποτέ να υπάρξει ολοκληρωμένη, παρά μόνο ψηφιακά. Παράλληλα απαιτείται η ακριβής ψηφιακή τρισδιάστατη μοντελοποίηση μικρού αριθμού αμφορέων, αφού αυτοί ανελκυστούν, για να υπολογιστούν οι ποσότητες του μεταφερόμενου προϊόντος.

Το υποβρύχιο περιβάλλον, ο περιορισμένος φωτισμός και ο σύντομος χρόνος παραμονής θέτουν το αυστηρό πλαίσιο των οργάνων, μεθόδων και διαδικασιών που μπορούν να χρησιμοποιηθούν. Έτσι η φωτογραμμετρία αποτελεί μονόδρομο στις υποβρύχιες αποτυπώσεις για ακρίβειες της τάξης των 1-2 εκατοστών του μέτρου. Το βασικό πλεονέκτημα της μεθόδου είναι ότι χρησιμοποιεί σχεδόν αποκλειστικά φωτογραφίες για την αποτύπωση. Κατά συνέπεια η μέθοδος είναι ταχύτερη στην λήψη των μετρήσεων, και χρησιμοποιεί ευέλικτο εξοπλισμό μικρού κόστους που έχουν όλοι οι αρχαιολόγοι στην διάθεσή τους, μια φωτογραφική μηχανή!

Από την άλλη, στην παραδοσιακή της μορφή, η φωτογραμμετρία απαιτεί ειδικό λογισμικό, ειδικευμένο προσωπικό και αρκετό χρόνο επεξεργασίας για μέτρηση περιορισμένου αριθμού σημείων. «Στην ειδική περίπτωση της υποβρύχιας φωτογραμμετρίας είχαμε να αντιμετωπίσουμε ακόμα τον χαμηλό φωτισμό, την πλήρη απορρόφηση του κόκκινου χρώματος, τα υπόγεια ρεύματα, την θόλωση, την διάθλαση και πάρα πολλές ακόμα δυσκολίες, τις οποίες δεν μπορούσα να φανταστώ έως ότου άρχισα να καταδύομαι», συμπληρώνει ο επικεφαλής της ομάδας αποτύπωσης, Δρ. Δημήτρης Σκαρλάτος. «Η έρευνα από πλευράς ΤΕΠΑΚ αφορά την ανάπτυξη μεθοδολογίας και λογισμικού ώστε η φωτογράφιση και η επεξεργασία να μπορεί να εκτελεστεί από μη εξειδικευμένο προσωπικό, να είναι πλήρως αυτοματοποιημένη και να υπολογίζει ένα πυκνό νέφος εκατομμυρίων τρισδιάστατων και έγχρωμων σημείων, ώστε να μεταφέρει την υποβρύχια κατάσταση στο γραφείο του αρχαιολόγου. Για τον σκοπό αυτό συνδυάσαμε σύνθετους αυτοματοποιημένους αλγόριθμους όρασης υπολογιστών με την φωτογραμμετρία».

Η καθημερινή φωτογράφιση του σκάμματος περιλαμβάνει εκατοντάδες φωτογραφίες οι οποίες μόλις έρθουν στο γραφείο της ανασκαφής επεξεργάζονται αυτόματα, ώστε σε 5-6 ώρες να έχει δημιουργηθεί μια πλήρης τρισδιάστατη εικόνα του βυθού, όπως στην εικόνα. Με αυτό τον τρόπο εξασφαλίζεται ότι το σκάμμα και τα αντικείμενα επ' αυτού είναι αποτυπωμένα πλήρως και οι αρχαιολόγοι μπορούν να τα μετακινήσουν και να συνεχίσουν την ανασκαφή. Έτσι ελαχιστοποιείται ο κίνδυνος να μην μετρηθεί κάτι το οποίο την επόμενη ημέρα θα απομακρυνθεί και χαθεί για πάντα η αρχική του θέση. Παράλληλα το τρισδιάστατο αρχείο του σκάμματος που ενημερώνεται καθημερινά εξασφαλίζει στον ερευνητή αρχαιολόγο την δυνατότητα να ανατρέξει και να μετρήσει ότι τυχόν έχει παραλείψει ή ξεχάσει, οποιαδήποτε μέρα της ανασκαφής, ανά πάσα στιγμή, από το γραφείο του.

Δρ. Δημήτρης Σκαρλάτος,
Λέκτωρ στο Τμήμα Πολιτικών Μηχανικών και Μηχανικών Γεωπληροφορικής,
Τεχνολογικό Πανεπιστήμιο Κύπρου.

Τρισδιάστατη απεικόνιση του σκάμματος, αποτελούμενη από εκατομμύρια έγχρωμα σημεία (2011, Δ. Σκαρλάτος, © Τεχνολογικό Πανεπιστήμιο Κύπρου).

Η ανασκαφική τομή στην πλήρη του αρχαίου πλοίου (φωτο: 17. 06.2011, Α. Νεοφύτου, © Πανεπιστήμιο Κύπρου).

την εποχή, πιθανότατα βασίλευε ο Πουμιάθων (362 – 312 π.Χ) βασιλιάς επίσης της Ταμασού και του Ιδαλίου. Ο Ευαγόρας της Σαλαμίνας, της άλλης σημαντικής πόλης, είχε πεθάνει αλλά δεν μπορούμε ακόμη να προσδιορίσουμε αν το πλοίο μας ήταν στην Κύπρο τον καιρό του Νικολή, του Ευαγόρα Β' ή του Πνυταγόρα. Επίσης, ενδιαφέρον θα ήταν να ξέρουμε αν το ναυάγιο συνέβη στα ταραγμένα χρόνια των κινήσεων ανεξαρτησίας που σημειώθηκαν από Κύπρο και Φοινίκη ή και πόσο απείχε από την έλευση του Αλέξανδρου στην περιοχή.

Η πορεία και ο προορισμός του πλοίου

Ο προορισμός του πλοίου, συνθήως παραμένει το μεγάλο ερωτηματικό, ακόμη και μετά την τελική δημοσίευση ενός ναυαγίου. Αν το πλοίο είχε τελικό προορισμό την Κύπρο, και αν όπως φαίνεται βυθίστηκε πριν να διαθέσει το μεγαλύτερο μέρος αν όχι το σύνολο του φορτίου του, τότε ως πιθανότεροι προορισμοί θα πρέπει να θεωρηθούν τα λιμάνια της νότιας ακτής του νησιού που βρίσκονται ανατολικά της τόπου του ναυαγίου και όχι δυτικά. Με άλλα λόγια, με δεδομένο ότι οι άνεμοι που πνέουν στην Κύπρο είναι κυρίως νοτιοδυτικοί, θα πρέπει ίσως να υποθέσουμε ότι το πλοίο είχε περάσει την Πάφο και την Αμαθούντα και κατευθυνόταν προς το Κίτιον ή τη Σαλαμίνα, χωρίς βέβαια να μπορεί να αποκλειστεί το αντίθετο. Ανοιχτό είναι και το ενδεχόμενο ο τελικός προορι-

σμός του κύριου όγκου του φορτίου να ήταν κάποιο λιμάνι της συροπαλαιστινιακής ακτής ή η Αίγυπτος, οπότε στα κυπριακά λιμάνια γινόταν μόνο ανεφοδιασμός και ίσως μικρής κλίμακας εμπορικές συναλλαγές.

Η σημασία της έρευνας

Με δεδομένη τη διάδοση των χιακών κρασιών και την μαρτυρημένη θαλάσσια κυριαρχία της Χίου στους κλασικούς χρόνους θα περίμενε κανείς να έχει εντοπιστεί ικανός αριθμός ναυαγίων με χιακούς αμφορείς. Γνωστά στη βιβλιογραφία μέχρι στιγμής είναι μόνο 9, εκ των οποίων μόνο τα 4 χρονολογούνται στον 4ο αιώνα π.Χ. Από αυτά ένα μόνο το ναυάγιο του Μαζωτού, ερευνάται συστηματικά ενώ για τα υπόλοιπα, τα οποία σώζονται πολύ αποσπασματικά, είναι γνωστή μόνο η θέση τους.

Πρόκειται για εύρημα ιδιαίτερης επιστημονικής σημασίας καθώς αποτελεί το μοναδικό μέχρι σήμερα ναυάγιο στη θαλάσσια περιοχή της ΝΑ Μεσογείου με φορτίο αμιγώς αιγαϊακό, σε βάθος στο οποίο μπορούν να εργαστούν δύοτες. Η πολύ καλή διατήρησή του προσδίδει ακόμη μεγαλύτερο ενδιαφέρον, καθώς μπορεί να ρίξει φως σε ζητήματα που απασχολούν την ενάλια αρχαιολογική έρευνα όπως η ναυτική δραστηριότητα στην Κύπρο κατά την αρχαιότητα, το εμπόριο μεταξύ Αιγαίου και Κύπρου, τους τύπους και τα μεγέθη των εμπορικών πλοίων της περιόδου κ.α